

Procesvoorstel Duurzaam Heemstede 2020 - 2024

1 oktober 2019

*Bestuurlijk opdrachtgever: Nicole Mulder
Ambtelijk opdrachtgever: Arno Schumacher
Projectleider: Mireille Middendorp*

Om te komen tot een beleid Duurzaam Heemstede 2020 – 2024 is dit procesvoorstel opgesteld. Hierin staat het proces beschreven om te komen tot een gedragen, integraal en verbindend beleid om de duurzaamheidsdoelen van Heemstede de komende vier jaar te realiseren. Waarbij in ogenschouw wordt genomen het beleid bijdraagt aan het behalen van de lange termijn (klimaat)doelen richting 2050. In bijlage 1 zijn de akkoorden en de bijbehorende doelstellingen uiteengezet.

De aanleiding en de doelstelling

De huidige nota Duurzaamheid 2016 – 2020 wordt tot het einde van 2019 uitgevoerd. In de afgelopen jaren zijn op landelijk niveau het Klimaatakkoord, het Deltaplan Ruimtelijk Adaptatie en het Nationaal Grondstoffenakkoord opgesteld. Deze landelijke afspraken leiden tot concreet uit te voeren beleid voor Heemstede. Daarom is het gewenst om integraal beleid op te stellen dat de verbinding legt tussen de gemaakte afspraken, het vigerende beleid en welke inspanningen van daaruit (extra) volgen. Door gezamenlijk, de komende maanden, een proces te doorlopen wordt deze verbinding gelegd. In het beleid wordt een duidelijke focus aangebracht per jaar worden acties uitgevoerd die de meeste impact voor Heemstede hebben. Deze worden opgenomen in (jaarlijkse) uitvoeringsprogramma's.

De hierboven genoemde landelijke akkoorden hebben allemaal een horizon van circa 10 tot 30 jaar. Heemstede heeft zich onder andere aan de volgende doelen gecommitteerd:

- klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2030 en klimaatneutrale gemeente in 2050,
- CO₂ reductie van 49% in 2030 en 95% in 2050 ten opzichte van 1990,
- Aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050,
- een waterrobuust en klimaatbestendig Nederland,
- streven naar volledig circulair aanbesteden in 2030,
- CO₂ neutrale mobiliteit in 2050,
- Van afval naar grondstof (VANG) naar 30 kg restafval per inwoner in 2025

Het resultaat

Een integraal beleid Duurzaam Heemstede 2020 – 2024, dat breed wordt gedragen door alle belanghebbenden en dat aansluit bij de landelijke en regionale klimaatdoelstellingen. Het verbindende beleid geeft inzicht in de gevolgen voor Heemstede, biedt een instrumentarium om focus aan te brengen in het bestaand beleid en maakt het mogelijk om het beleid te toetsen aan de doelstellingen. Gedurende het proces werkt het projectteam verder uit waar de jaarlijkse focus naar toe gaat en deze actie(s) worden in jaarlijkse uitvoeringsprogramma's opgenomen.

Het projectteam

Het team is integraal opgezet vanuit alle relevante beleidsthema's met als doel te komen tot integraal beleid dat verbinding legt tussen diverse beleidsvelden. De volgende vijf hoofdthema's dekken in eerste instantie alle beleidsvelden die in het integraal beleid Duurzaam Heemstede passen:

- Energietransitie
- Klimaatadaptatie
- Circulaire economie
- Duurzame mobiliteit
- Ecologisch beleid

Het effect van deze aanpak om te komen tot beleid Duurzaam Heemstede 2020 – 2024.

Door integrale aanpak en het opstellen van beleid Duurzaam Heemstede wordt **zichtbaar** wat op dit moment al gaande is en wordt duidelijk hoe het bijdraagt aan het de Heemstedse doelstellingen. Tevens worden door de integrale aanpak, het aanbrengen van de jaarlijkse **focus** en ‘afrekenen’ op meetbaarheid de duurzaamheidsambities geprofessionaliseerd. Deze meetbaarheid brengt met zich mee dat sommige vraagstukken leiden tot moeilijke dilemma’s die gezamenlijk opgelost moeten worden. Daarnaast is het beleid Duurzaam Heemstede 2020 – 2024 waardevolle input voor Omgevingsvisie Heemstede. Deze aanpak leidt tot een meerjarig programma waarbij het projectteam ook meerjarig verantwoordelijk is voor het behalen van de afgesproken acties en daarbij behorende te halen doelen.

De tot nu toe geformuleerde uitgangspunten.

Een aantal uitgangspunten zijn inmiddels met het projectteam bepaald. In de volgende fasen van het proces worden verdere randvoorwaarden en uitgangspunten bepaald. Deze worden getoetst bij de stuurgroep. De volgende uitgangspunten voor een succesvol projectresultaat zijn op dit moment:

- ✓ Om impact te maken moeten de acties meetbaar zijn.
- ✓ De projectgroep moet voldoende tijd hebben om te komen tot een succesvol projectresultaat.
- ✓ Hoe zet je het jaarlijks budget zo effectief mogelijk in.

Fases van het procesvoorstel beleid Duurzaam Heemstede 2020 – 2024

Hieronder beschrijven we de aanpak om te komen tot het integraal beleid Duurzaam Heemstede 2020 – 2024 ingedeeld in vier fasen. Fase 0 is reeds opgestart om gezamenlijk te komen tot een heldere projectdefinitie die de basis vormt voor dit procesvoorstel.

Fase 0	Samenstellen projectteam, vaststellen van projectdefinitie en beoogd projectresultaat.
Doel	Samenstellen van projectteam dat gezamenlijk achter het projectresultaat staat om zo te komen tot integraal duurzaamheidsbeleid voor Heemstede.
Acties	<ol style="list-style-type: none">1. Gezamenlijk de projectdefinitie en het beoogd resultaat bepalen.2. Verzamelen van wetgeving, trends en ontwikkelingen van mondiaal tot lokaal niveau.3. Opzetten van de projectstructuur met een projectteam en stuurgroep.4. Afstemmen van proces en beoogd projectresultaat met bestuurlijk opdrachtgever en de stuurgroep.
Planning	In september en begin oktober door afgevaardigden van de Adviesgroep Duurzaamheid en beleidsmedewerkers vanuit diverse afdelingen.
Resultaat	Projectteam is samengesteld en hebben gezamenlijk de projectdefinitie scherp en het beoogd resultaat afgestemd met de stuurgroep.

Fase 1 **Ophalen van relevante informatie, mate van participatie bepalen en opstellen van activiteitenoverzicht.**

Doel Inzicht in de consequenties en gevolgen van (bestaand) relevant beleid, bepalen van meest effectieve vorm van participatie en met elkaar vaststellen wat nodig is om het beleid Duurzaam Heemstede 2020 – 2024 goed uit te kunnen voeren.

- Acties**
1. Opstellen van activiteitenplanning om gezamenlijk te bepalen welke capaciteit nodig is, wie wanneer een bijdrage aan het beleid levert en wie verantwoordelijk is voor welk resultaat.
 2. Gezamenlijk bepalen welke actoren van belang zijn om te komen tot integraal en gedragen beleid. Vanuit ieder beleidsveld worden de actoren en de mate van invloed in beeld gebracht om zo het participatietraject in te richten.
 3. Verzamelen vigerend beleid en uitwerken welke acties welke impact maken om op te nemen in het uitvoeringsprogramma.
 4. Ordenen en afwegen van alle informatie met opdrachtgever en stuurgroep.

Planning Gedurende de maand oktober

Resultaat Het vigerend beleid is in beeld. Er is een duidelijk beeld van de benodigde acties en van de belanghebbenden en hun mate van invloed. Het is duidelijk wie op welk moment welke bijdrage levert om te komen tot het projectresultaat.

Fase 2 **Kaders definiëren en een instrumentarium voor de meetbaarheid en de mate van impact gezamenlijk definiëren. Inzichtelijk maken welke effecten er optreden en wat de randvoorwaarden zijn om te komen tot beleid Duurzaam Heemstede 2020 - 2024.**

Doel Kaders definiëren die als basis dienen voor de het beleid Duurzaam Heemstede 2020 – 2024 om zo maximaal aan de duurzaamheidsdoelstelling bij te dragen binnen de mogelijkheden voor Heemstede. Daarnaast zijn de effecten en randvoorwaarden aangescherpt.

- Acties**
1. De kaders per doel en beleidsveld definiëren en inzicht in de samenhang geven.
 2. Boordelen of en welk instrumentarium nodig is het vigerend (deel)beleid te kunnen toetsen aan de duurzaamheidsdoelstellingen.
 3. Met elkaar definiëren met welke acties Heemstede impact kan maken.
 4. Inzichtelijk maken welke prestatie nodig is om de doelen te bereiken, waar we op dit moment staan en wie nodig is om de doelstellingen te bereiken.
 5. Samen met relevante belanghebbenden de weging aan de criteria geven om tot een selectie van acties te komen die de meeste impact maken.

Planning	Gedurende de maand november en december
Resultaat	Duidelijke kaders in beeld en de haalbaarheid van de kaders zijn bepaald. Helder is of en welk instrumentarium nodig is om het deelbeleid te toetsen aan de doelstellingen. En de acties die de meeste impact maken zijn bepaald. Deze kunnen aan de raad worden voorgelegd.
Fase 3	Basis met elkaar vastleggen voor het (concept)beleid Duurzaam Heemstede
Doel	Opstellen van een concept beleid Duurzaam Heemstede 2020 – 2024 dat het vigerend beleid verbindt en bijdraagt aan de duurzaamheidsdoelstellingen voor Heemstede.
Acties	<ol style="list-style-type: none">1. De analyses en resultaten van de projectbijeenkomsten en de opgehaalde informatie verzamelen voor de onderbouwing voor het conceptbeleid.2. De projectleider toetst of het nieuw integraal beleid de bestaande beleidsvelden verbindt.3. Het beleid uitwerken in concrete jaarlijkse uitvoeringsprogramma's die bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen.4. Het tussentijds resultaat welke dient als input voor het beleid Duurzaam Heemstede aan de raad voorleggen.
Planning	December 2019 en januari 2020.
Resultaat	Input en onderbouwing voor het beleid Duurzaam Heemstede 2020 – 2024 en bijbehorend uitvoeringsprogramma.

Bijlage 1 Huidige overkoepelende akkoorden en doelstellingen

Samen op weg naar een mooier, duurzamer en socialer Heemstede is de titel van het huidige collegeakkoord. Het beleid Duurzaam Heemstede legt de verbinding tussen de vigerende beleidstukken. Het is een vergezicht naar 2030 en 2050 en vertaalt deze maatschappelijke opgaven en daarbij behorende doelstellingen naar specifieke doelen voor Heemstede. De wereldwijde afspraken vastgelegd in onder andere de 17 Sustainable Global Goals en de Parijsverklaring zijn vertaald in landelijk beleid en wetgeving. Heemstede heeft door ondertekening van onder andere deze Parijsverklaring, het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen en de Intentieverklaring Circulair aanbesteden zich gecommitteerd aan het behalen van diverse klimaatdoelstellingen.

Hieronder een korte omschrijving van de landelijk akkoorden en doelstellingen die de basis vormen voor het op te stellen beleid Duurzaam Heemstede.

1.1 Het Klimaatakkoord: de sectortafels Gebouwde omgeving, Elektriciteit, Industrie, Mobiliteit en Landbouw.

In 2013 met het Energieakkoord en in 2015 met het Klimaatakkoord van Parijs zijn afspraken gemaakt over energiebesparing en CO₂-reductie. Deze zijn vastgelegd in de Nationale Energieagenda waarbij elektriciteit duurzaam wordt opgewekt, gebouwen voornamelijk worden verwarmd door aardwarmte en elektriciteit, bedrijven hun productieprocessen hebben aangepast, er niet langer op aardgas wordt gekookt en er vrijwel alleen maar elektrische auto's rijden.

Vanaf 2018 is gewerkt aan een nieuw Klimaatakkoord. Daarbij wordt gestuurd op de opgave landelijk de broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. In dit akkoord zijn afspraken gemaakt in vijf verschillende sectoren: elektriciteit, industrie, gebouwde omgeving, transport en landbouw.

Onderdeel daarvan is de Regionale Energiestrategie (RES). De afspraken die zijn gemaakt aan de sectortafel elektriciteit en gebouwde omgeving worden vertaald in de Regionale Energiestrategie (RES). Hierin heeft de gemeente de regie om vraag en aanbod van energie zodanig in balans te brengen dat er geen CO₂ wordt uitgestoten. Dit wordt vastgelegd in regionaal verband (voor ons Noord Holland-Zuid) in het zogenoemde RES-bod dat 1,5 jaar na ondertekening van het Klimaatakkoord gereed moet zijn. De Startnotitie RES Noord Holland Zuid is inmiddels vastgesteld door de raad.

Begin 2018 is door het college in regionaal verband de Intentieovereenkomst aardgasvrije nieuwbouw ondertekend. In Heemstede is de grootste uitdaging de transitie naar aardgasvrij in 2050 in de bestaande gebouwde omgeving.

In een eerste verkenning naar aardgasvrij is voor Heemstede in kaart gebracht wat eventuele technische mogelijkheden zijn. Uiterlijk in 2021 wordt door de raad de Transitievisie Warmte (TVW) voor Heemstede vastgesteld. De TVW geeft de warmte-infrastructuur van de gemeente voor 2050 weer. Relevant is om in de komende jaren verkenning te doen naar alternatieven van aardgas in de gebouwde omgeving.

Daarnaast heeft Heemstede zich gecommitteerd aan een gemeentelijke organisatie die geen broeikasgassen produceert in 2030. En dat de gemeente samen met provincies voor 2050 klimaatneutraal zijn.

Aan de sectortafel mobiliteit zijn onder afspraken gemaakt voor een sterk openbaar vervoer netwerk, het verduurzamen van het woon-werkverkeer, over het actief opnemen van de ontwikkelingen op het gebied van 'smart-mobility' in beleid, het actief bijdragen aan een efficiënte e-laad structuur voor elektrische voertuigen en dergelijke.

De biodiversiteit neemt af en het voeren van actief ecologisch beleid draagt bij aan de verbetering hiervan. Daarnaast heeft de energietransitie impact op de landschappelijke waarden. Een goede ecologische balans is essentieel voor de luchtkwaliteit. Deze ontwikkelingen vormen onder andere een kader voor het ecologisch beleid en worden meegenomen in het nieuwe duurzaamheidsbeleid.

1.2 Nationaal Grondstoffenakkoord en daaruit voortvloeiend Maatschappelijk verantwoord Inkopen (MVI) en Circulair aanbesteden.

Na ondertekening van het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen zijn hele concrete inkooptrajecten benoemd in het Actieplan MVI 2019 - 2020 die bijdragen aan duurzaam inkopen door de gemeente Heemstede. Alle toekomstige inkopen en aanbestedingen worden zoveel mogelijk maatschappelijk verantwoord uitgevoerd. Door ondertekening van de MRA Intentieverklaring Circulair Aanbesteden hebben MRA gemeenten afspraken gemaakt om op regionaal niveau in 2030 nagenoeg alle projecten circulair aan te besteden. De gemeente stimuleert ook ondernemers, corporaties en projectontwikkelaars om circulair in te kopen en aan te besteden.

1.3 Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en daaruit voortvloeiende nationale Deltaprogramma's

Het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om Nederland klimaatbestendig en waterrobuust in te richten. Het Deltaplan versnelt en intensificeert de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen.

Er zijn koppelkansen met het beleid op het gebied van ecologie, energietransitie, circulair bouwen enzovoort. Deze koppelkansen zijn essentieel om op te nemen in het duurzaamheidsbeleid voor Heemstede om zo synergie effect te realiseren.

1.4 Programma Van afval naar grondstof (VANG)

Het Programma VANG (Van Afval Naar Grondstof) is voortgekomen uit de Groene Groeistrategie van het Rijk waarin het beleid is weergegeven om het concurrentievermogen van Nederland te versterken en tegelijkertijd de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie terug te dringen. Inmiddels is VANG onderdeel geworden van het Rijksbrede Programma voor de Circulaire Economie. Hierin is een ambitie opgenomen om in 2020 tot 75% afvalscheiding te komen. Deze ambitie is verder geconcretiseerd in een streven om in dat jaar nog maximaal 100 kg restafval (fijn en grof samen) per inwoner te produceren, met een doorontwikkeling naar maximaal 30 kg in 2025.